

Straipsnį paruošė:

Asset Finance & Mortgage Co.

AFM

Pensijos: nuo kada pasirūpinti pensija ir kaip pasirinkti tinkamą pensijos fondą

Buvo gražus vakaras, puiki nuotaika- atlyginimų diena. Pamėgtoje kavinėje sėdėjome su drauge gurkšnodamos kavą, plepėjome apie pirkinius, planavome atostogas. Prie gretimo staliuko pastebėjau pažįstamus vyrus. Mandagiai linktelėjau. Šie, neslėpdami džiaugsmo, prisėdo arčiau mūsų. Prisiminėme mano straipsnius laikraštyje apie investicijas, galimybę ir būtinybę taupyti. Žodis po žodžio, nė nepastebėjome, kaip įsigilinome į pinigų temą. Mums, imigrantams iš Rytų Europos, pinigų klausimas – visada aktualus. Diskutavome apie tai, kiek reikia „duonai kasdieninei“, kiek atidėti, kad būtumėm tikri dėl rytdienos, kaip ir kur teisingai investuoti. Gal kiek netikėtai, mano draugė užsiminė apie pensiją.

Nuo kada pasirūpinti pensija.

- Liaukis, tau iki pensijos dar toli, - švelniai šyptelėjo Tadas.

Mano klientai gan dažnai teiraujasi apie pensijas. Populiariausias klausimas – kiek metų reikia dirbti Airijoje, kad senatvėje gautum pensiją. Dauguma mano pažįstamų šioje šalyje jau gyvena ir oficialiai dirba 6-8 metus. Kai kas ruošiasi sugrįžti į tėvynę, kiti čia dar pagyvens, tretį jau giliai įleido šaknis, įsigijo būstą. Nėra vienareikšmio atsakymo, nes egzistuoja pensijų apskaičiavimo sistema, kur taikomos įvairios formulės. Pasakysiu apytiksliai, kad norint gauti valstybinę pensiją reikia išdirbti Airijoje apie 10 metų. Primenu, kad yra įvairios galimybės.

- O kokio dydžio pensijos galiu tikėtis? Juk aš jau čia 10 metų, - susidomėjo vienas iš mano pašnekovų.
- Šiuo metu maksimali pensija Airijoje yra 223.30 eurų per savaitę. Iš pirmo žvilgsnio – ne taip jau blogai, bet, jei tikėtės pilnavertės senatvės be finansinių rūpesčių – tai nėra didelė suma.
- Na gerai, tarkim aš lieku Airijoje dar keletui metų, o gal ir ilgesniam laikui, - tęsė mintį mano pašnekovas. - Ar yra galimybė tą pensiją dar kiek padidinti ?
- Liaukis, Tada, apie kokią čia pensiją klieidi, apsidairyk, gyvenimas gražus, apie klubus, merginas, pramogas mums dabar kalbėti, o ne apie senatvę, - gyvai nutraukė Tado mintis jo draugas.

Suprantu savo tautiečių rūpesčius. Sunku išgyventi dideliame mieste kur brangus būstas transportas, kur tiek daug pagundų ir galimybių išlaidauti. Sunku taupyti, painu investuoti... Bet jau kam kam, o mums nuo vaikystės į kraują įaugęs protėvių mentalitetas – pasirūpinti senatve.

- Klausei kaip padidinti pensiją ? – lyg negirdėdama jauno vyruko replikos, toliau kalbu su Tadu:
- Ar esi girdėjęs apie pensijų fondą ?

Tai fondas, kuriame yra kaupiamos lėšos, skirtos papildomai pensijai gauti. Pateiksiu pavyzdį: Sigitui dabar dvidešimt penkeri. Per metus jis uždirba 20000 eurų. Iki pensijos jam dar 40 metų. Jei jis kiekvieną mėnesį į pensijų fondą perves po 140 eurų...

Linksmasis Tado draugas jau spaudinėjo kalkuliatoriaus mygtukus, ir patenkintas savimi, kad aplenkė mano mintis, išpoškino:

- Per 40 metų Sigis savo pensijų fonde papildomai turės 67200 eurų.

- O aš manau, kad jo pensijų fondo sąskaitoje turėtų būti apie 300 000 eurų, nes kasmet jo sutaupyta suma turėtų padidėti apie 6 proc. štai tokia aritmetika.

Dabar jau abu mano pašnekovai susidomėjo.

- Labai svarbus yra ir kitas pavyzdys, - tęsiau savo mintį. – Tarkim Jonui dabar keturiasdešimt penkeri. Iki pensijos jam liko 15 metų. Norėdamas sukaupti savo pensijai tą pačią 300000 eurų sumą, kas mėnesį jis turėtų atidėti po 646 eurus. O tai jau tikrai sudėtinga. Vadinasi, kuo anksčiau pradėsi galvoti apie pensiją, kuo anksčiau imsi kaupti pensijos fondą, tuo bus lengviau.

Nuo ko pradėti.

Iki šiol tylėjusi mano draugė, nedrąsiai ryžosi įsijungti į pokalbį:

- Seniai jau girdėjau apie tai, kad reikia pasirūpinti pensijos fondu, bet man čia viskas perdaug sudėtinga. Kalbėtis apie tai su darbdaviu nedrįstu, o eiti konsultuotis su brokeriu nenoriu. Gerai, kad esi mano draugė, galiu tavimi pasitikėti. Anksčiau man atrodydavo, kad visi finansinių investicijų konsultantai siekia savo interesų, nori man įbrukti tai, ko aš nesuprantu...

- Tu neprivalai pasirašyti sutarties su pensijų fondu, jei manai, kad tau to nereikia. Čia negali būti jokio spaudimo ar prievartos. O tiems, kas kreipiasi į finansinių investicijų patarėjus, rekomenduoju neskubant viską išsiaiškinti. Nebijokite klausti, kaip veikia pensijų fondai, kiek teks skirti pinigų kas mėnesį, kiek sutaupysite mokesčių ir panašiai.

- O jei aš, taupysiu, taupysiu ir nesulauksiu pensijos? Gal po metų kitų į kokią avariją pateksiu, - sunerimo Tado draugas.

- Tavo sutaupyta suma atiteks tavo artimiausiems giminaičiams. Yra daug klausimų, į kuriuos išsamiai tau bus paaiškinta. Todėl ir sakau, kad nereikia bijoti pokalbio su brokeriu.

- O kas bus, jei po kurio laiko, aš nuspręsiu išvykti iš Airijos? Ar mano visos įmokos nenueis „šuniui ant uodegos“?

- Na, žiūrėk: Algis jau du metus kaupia savo papildomą pensiją. Dabar jo sąskaitoje net 6000 eurų. Metų pabaigoje jis galvoja grįžti į Lietuvą. Algiui – trisdešimt aštuoneri. Jis negalės pasiimti šių pinigų, bet yra keletas galimybių. Pirma, jis gali šiuos pinigus pervesti į Lietuvoje esantį tokį pat fondą. Antra, galima šiuos pinigus palikti Airijoje. Pinigai jo sąskaitoje didės, kol ateis laikas gauti pensiją. Taigi išeitis yra, tik tokiu atveju reiktų numatyti kurią iš fondų pasirinkti pačioje pradžioje.

- Palauk, palauk, tai gal geriau tiesiog atsidaryti taupomąją sąskaitą?

- Tavo valia rinktis. Bet leisk priminti diskusiją praeitame straipsnyje, kai kalbėjomės apie saugias investicijas. Dabar, kai nuolat esame gąsdinami infliacijos grėsme, tai labai svarbus pasirinkimas. Pasirinkę galimybę mokėti sau t.y. kaupti pinigus savo paties gerovei senatvėje dar sutaupysi ir mokesčių srityje. Tarkim, tu dirbi, moki mokesčius standartiniu tarifu 20 procentų ir dar standartinės draudimo įmokas apie 6 procentus. Puiki galimybė susigrąžinti net iki 26 procentų nuo pensijinės įmokos. Jei mokesčius mokate aukštesniu tarifu, tai sutaupysite net iki 47 procentų nuo įmokos.

- Man visa ta buhalterija tamsus miškas, - kupinu nevirties balsu atsiduso mano draugė.

- Tarkim, kad tu moki mokesčius aukštesniu tarifu. Nusprendei, kad į pensijos fondą kas mėnesį mokėsi po 300 eurų. Iš tikrųjų mokėsi tik po 162 eurus, o į pensijų fondą Tau bus pervesti 300 eurų. Dar labai svarbu, kad tavo sąskaita pensijų fonde bus dalinai neapmokestinama. Išėjus į pensiją, tu galėsi iš sukaupto fondo pasiimti net 25 procentus nuo užauginto kapitalo, kuris nebus apmokestintas. Tikiuosi tu supratai, kad pensijų fondai tai nėra „miegantys“ pinigai. Jie investuojami, kad sukauptų tau tą pinigų skirtumą apie kuri kalbėjau, kai pateikiau pavyzdį apie Sigitą. Taigi, skirtumas tarp Sigito įneštos sumos ir sukauptos sumos ir yra uždirbti pinigai. Primenu, kad visos uždirbtos pajamos yra apmokestinamos, o štai tokioje fondų sistemoje bus galima pasinaudoti 25 procentais neapmokestinamos sumos.

Kaip pasirinkti.

Tado suraukti antakiai bylojo, kad jis mąsto. Mano draugė, vis dar nepasitikėdama fondais, gūžtelėjo pečiais, o linksmuolis mūsų pašnekovas nekantravo sužinoti:

- Tai ką gi man daryti?

- Pirmiausiai reikėtų pasidomėti ar jūsų darbovietėje yra galimybė prisijungti prie pensijų kaupimo plano (employer pension plan). Gerai yra tai, kad tokioje schemoje darbdavys moka atatinkamą procentą į jūsų pensijos fondą. Paprastai tai 4-5 procentai nuo jūsų atlyginimo.

- O jeigu tokios galimybės nėra.

- Yra dvi pensijų fondų rūšys: PPP (personal pension plan) arba PRSA (personal retirement savings account). Galima rinktis. Pirmuoju atveju – PPP – darbdavys negalės daryti papildomų įmokų ir jūs negalėsite nutraukti įmokų, bet PPP turi daug platesnį fondų pasirinkimą. PRSA buvo sukurta, kaip alternatyva pensijų planams su lankstesnėmis sąlygomis. Tai tokia pensijos kaupimo sąskaita, kuri atidaroma finansinėje bendrovėje, turinčioje atitikti griežtus reikalavimus. Tai Investicinė sąskaita. Čia gana lanksčios sąlygos, leidžiančios sumažinti, padidinti ar nutraukti mėnesio įmokas be baudos ar papildomo mokesčio. Įnašus galima daryti net iki to laiko, kol jums sukaks septyniasdešimt penkeri (pavyzdžiui, jūs sėkmingai pasirinkote fondą, kuris teisingai investuojamas, jums nuolat uždirba pinigais). Svarbu tai, kad šią sąskaitą gali atsidaryti bet kuris darbo statusą turintis asmuo – samdytas žmogus ar darbdavys, ar net bedarbis. Standartinė PRSA sąskaita gali pasiūlyti didesnę saugumą, nes lėšos investuojamos saugiai. Nestandartinis planas gali pasiūlyti didesnę fondų pasirinkimą, į kuriuos bus investuojami pinigai. Svarbu įvertinti, kad tame yra rizikos, nes jūsų finansinė sėkmė tiesiogiai priklausys nuo fondo investicijų sėkmės.

Regis mano draugė visai pasimetė. Jai sunku susiorientuoti finansiniuose terminuose, o kai kalbama apie riziką – ją apima panika. Teks dabar man ją raminti. Žinau, kad po kelių dienų ji pravers mano biuro duris. Tada, atsisėdusios, dar kartą labai ramiai apie tai pasikalbėsime. Suprantu, kad nėra lengva priimti tokius atsakingus finansinius išsipareigojimus. Reikia dar ir dar kartą, pasitarus su specialistu, viską išsiaiškinti ir nuspręsti. Na, o nieko nedaryti, tai jau tikrai jau pavojinga...

Sutarėm, kad ir Tadas su draugu užsuks į mano biurą. O ir tu skaitytojau be abejo dar turi ne vieną klausimą šia tema. Ateik, pasikalbėkime. Džiaugsiuosi galėdama nuoširdžiai patarti tautiečiui.